

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

03

sierpnia
środa / Wed
19:00

NFM, Sala Główna KGHM

Święto wiolonczeli

Polish Cello Quartet:

**Adam Krzeszowiec, Krzysztof Karpeta, Wojciech Fudala,
Tomasz Daroch** – wiolonczele

PROGRAM:

Luigi Forino (1868–1936) *Preghiere per quattro violoncelli* [6']

Aleksander Tansman (1897–1986) *Dwa utwory na kwartet wiolonczelowy:*
Adagio cantabile
Allegro molto risoluto [12']

D. Popper

Oktet wykładowców Międzynarodowej Akademii Wiolonczelowej:
**Wojciech Fudala, Krzysztof Karpeta, Adam Krzeszowiec,
Tomasz Daroch, Mats Lidström, Jakob Kullberg, Alexander Gebert,
Rafał Kwiatkowski**

PROGRAM:

Krzysztof Penderecki (*1933) *Agnus Dei* [7']

Pau Casals (1876–1973) *Sardana* [7']

K. Penderecki

***

Orkiestra Akademii Wiolonczelowej – wykładowcy
oraz uczestnicy III Międzynarodowej Akademii Wiolonczelowej

PROGRAM:

Pau Casals *Sant Martí del Canigó* [7']

David Popper (1843–1913) *Requiem* [9'] (soliści: Mats Lidström,
Jakob Kullberg, Alexander Gebert)

Julius Klengel (1859–1933) *Hymn* [7']

P. Casals

Omówienie

Agata Adamczyk

Jak brzmi wiolonczela? Jej dźwięk opisywany jest jako ciepły, soczysty, głęboki, szlachetny, melancholijny, choć w górnych rejestrach bywa jasny i przenikliwy. Mówi się, że spośród wszystkich instrumentów to właśnie wiolonczela najbardziej przypomina głos ludzki, od wieków uważany za ideał barwy w muzyce instrumentalnej. Jak brzmi zatem kilka, kilkanaście albo kilkadziesiąt (!) wiolonczel grających jednocześnie? To nie jest kwestia zwielokrotnienia efektu, a właściwie wykreowania nowej przestrzeni dźwiękowej. Czy faktycznie nowej? Przez stulecia powstawało wiele utworów kameralnych – duetów, triów, kwartetów, kwintetów itp. Jesteśmy przyzwyczajeni do funkcji, jaką pełni w nich wiolonczela. Początkowo była to rola akompaniującego instrumentu basowego, później – pełnoprawnego członka zespołu. Awans ten wiolonczela zawdzięcza Luigiemu Boccheriniemu (1743–1805), który jako wirtuoz, w pełni znający jej techniczne możliwości, wyniósł ją do rzędu instrumentów solowych. Popularności wiolonczeli przysporzyli również arystokraci – jednym z najbardziej znanych wiolonczelistów z wyższych sfer był Fryderyk Wilhelm II, król Prus.

Wiolonczela w kameralistyce najczęściej identyfikowana jest z brzmieniem zespołu heterogenicznego, czyli takiego, na który składają się barwy różnych instrumentów – skrzypiec, fortepianu, altówki. Nic dziwnego (literatura na taki skład jest najbogatsza, powstawała powszechnie od XVIII wieku), aczkolwiek jeden z pierwszych utworów homogenicznych – *Kanon na dwie wiolonczele* Domenico Gabriellego – powstał już w 1689 roku. Podobne kompozycje znajdziemy też w twórczości Jeana Barriera'a (1707–1747) czy wspomnianego Luigi Boccheriniego. Jak podają źródła, porady i spostrzeżenia dotyczące zestawienia brzmień dwóch wiolonczel opisane zostały w traktacie Johanna Schetky'ego z 1780 roku.

Z biegiem czasu odważniej powiększano składy zespołów wiolonczelowych. Na trzy wiolonczele przeznaczony jest melancholijne

Requiem wiolonczelisty Davida Poppera (1843–1913), którego utwór powstał w 1892 roku i został poświęcony pamięci przyjaciela artysty – Daniela Rahtera.

Czterem wiolonczelom z kolei dedykowane jest *Preghiere* z 1923 roku autorstwa wiolonczelisty Luigi Forino, znanego również ze swojej pracy historycznej traktującej o tym instrumencie.

Na podobny skład (kwartet wiolonczelowy) Aleksander Tansman (1897–1986) skomponował w 1935 roku swoje *Dwa utwory*.

Zdecydowanego przetomu w liczebności członków zespołu wiolonczelowego dokonał Julius Klengel (1859–1933), przyjaciel Johannes Brahmsa. Już jako piętnastolatek Klengel został członkiem Gewandhaus Orchestra w Lipsku, później był tamtejszym koncertmistrzem wiolonczel. Jednym z najstojniejszych jego dzieł jest *Hymnus* op. 57 na dwanaście wiolonczel z 1920 roku, który muzycy Filharmoników Berlińskich wykonali dwa lata później podczas pogrzebu swego koncertmistrza, Artura Nikischa.

Na co najmniej 32 wiolonczele słynny hiszpański wiolonczelista Pablo Casals (1876–1973) przeznaczył swoją *Sardanę* (1926). Dzieło, którego tytuł nawiązuje do nazwy narodowego tańca katalońskiego, wielokrotnie było prezentowane przez zespoły liczące nawet ponad stu artystów. Wykonanie takie miało miejsce między innymi w 1956 roku w Paryżu, podczas jednego z jubileuszy wirtuoza. Na duży zespół wiolonczelowy przeznaczony jest również jego *Sant Martí del Canigó* z 1943 roku. Tytuł utworu pochodzi z kolei od nazwy benedyktyńskiego Opactwa św. Marcina położonego u stóp masywu Canigou – świętego miejsca Katalończyków. W 1986 roku, z okazji setnej rocznicy urodzin Casalsa, do wspólnego występu Kazimierz Witkomirski zaprosił na estradę Filharmonii Narodowej w Warszawie stu polskich wiolonczelistów.

Po śmierci innego wirtuoza – Mściława Rostropowicza – w październiku 2007 roku przyjaciele i współpracownicy z fundacji, której był założycielem, zorganizowali festiwal wiolonczelowy poświęcony jego

pamięci. Wydarzeniu towarzyszyło nabożeństwo, podczas którego miało miejsce światowe prawykonanie nowego opracowania *Agnus Dei* z Polskiego *Requiem* Krzysztofa Pendereckiego, dedykowane Rostropowiczowi. To właśnie na tę okoliczność kompozytor przetranskrybował utwór na zespół ośmiu wiolonczel. Ponad dwie dekady wcześniej Rostropowicz urzeczony pierwszym powstałym ustępem mszy żałobnej – *Lacrimosa* – zarezerwował sobie prawo poprowadzenia pełnej wersji *Requiem* podczas prawykonania, które odbyło się w Stuttgarcie w 1984 roku.

Duże zespoły wiolonczelowe nie są zatem nowością. Nie ulega jednak wątpliwości, że są zjawiskiem niecodziennym, a przez to oryginalnym i wartym uwagi. Dzisiejszy koncert to prawdziwe święto wiolonczeli. W sali NFM usłyszymy wykładawców, w ich liczbie – czterech członków zespołu Polish Cello Quartet – oraz uczestników Międzynarodowej Akademii Wiolonczelowej.

Polish Cello Quartet

Zespół Polish Cello Quartet w składzie Tomasz Daroch, Wojciech Fudala, Krzysztof Karpeta oraz Adam Krzeszowiec powstał w 2011 roku. Wiolonczeliści młodego pokolenia mieli zaszczyt uczyć się u czołowych pedagogów w Polsce (P. Głombik, S. Firlej) i na świecie (F. Helmersen, G. Hoffman, M. Flaksman, J. Očić). Przyjażniąc się od wielu lat, postanowili założyć ten wyjątkowy zespół kameralny i pokazać szerszej publiczności jego oryginalne brzmienie. Swoją repertuar opierają głównie na utworach oryginalnie napisanych na kwartet wiolonczelowy. Zespół stale powiększa swój repertuar o kompozycje pisane współcześnie przez wiodących twórców polskich i zagranicznych. Członkowie kwartetu są pomysłodawcami i organizatorami Międzynarodowej Akademii Wiolonczelowej w Nysie. Od 2014 roku Polish Cello Quartet jest zespołem Narodowego Forum Muzyki.

Polish Cello Quartet, fot. archiwum zespołu

Mats Lidström, fot. archiwum artysty

Mats Lidström

Wykładowca Królewskiej Akademii Muzycznej w Londynie oraz wiolonczelista solista w Oxford Philomusica. Studiował u M. Vogl w Konserwatorium w Göteborgu, a także w klasie L. Rose'a w Juilliard School of Performing Arts. Dodatkowo pobierał lekcje gry na wiolonczeli u P. Fourniera, J. Starkera i L. Harrella. Jako solista koncertował i nagrywał z najlepszymi orkiestrami na świecie, m.in. z London

Symphony Orchestra, Royal Philharmonic Orchestra, BBC Symphony Orchestra, Deutsche S.O. Berlin oraz z takimi dyrygentami, jak A. Previn czy V. Ashkenazy. Jako kameralista występował w najważniejszych salach koncertowych na świecie, pojawia się również w wielu pozycjach wydawnictw muzycznych takich, jak m.in. EMI, Deutsche Grammophon, Decca, BIS, Hyperion, Musica Sveciae, Opus 3, a także na płytach własnej wytwórni CelloLid.com.

Jakob Kullberg

Pochodzący z Danii artysta, należy do najbardziej aktywnych wiolonczelistów w Europie. Studiował m.in. w Londynie, Wiedniu i Amsterdamie pod kierunkiem takich pedagogów, jak: D. Ferschtman, M. Lidström, A. Bylsma, H. Ruijsenaars. Jest laureatem wielu prestiżowych konkursów solowych i kameralnych. Dwukrotnie otrzymał duńską nagrodę Grammy, w 2013 roku za płytę *Momentum*, która została również

nominowana do nagrody Grammy w Londynie. Od roku 2004 pełni funkcję dyrektora artystycznego Open Strings Cello Academy, a od 2005 roku wykłada w Królewskiej Akademii Muzycznej w Danii.

Jakob Kullberg, fot. archiwum artysty

Alexander Gebert

Urodził się w 1977 roku w Warszawie w rodzinie muzyków. Studiował u C. Szilvaya, V. Yagling, K. Michalika, M. Ylönen, H. Rautasalo, Ph. Mullera oraz N. Gutman. W 1997 roku zajął II miejsce w Konkursie im. W. Lutosławskiego w Warszawie, a w 2000 roku zdobył III nagrodę w Konkursie im.

A. Janigra w Zagrzebiu, II nagrodę oraz nagrodę publiczności w Międzynarodowym Konkursie Wiolonczelowym w Genewie oraz I nagrodę w Konkursie im. V. Bucchiego w Rzymie. W 2004 roku zaproszono go do składu Altenberg Trio Wien. Z zespołem tym występował do 2012 roku. Alexander Gebert od 2010 roku jest profesorem i prorektorem Hochschule für Musik Detmold.

Alexander Gebert, fot. archiwum artysty

Rafał Kwiatkowski, fot. archiwum artysty

Rafał Kwiatkowski

Absolwent i wykładowca UMFC w Warszawie. Zdobywca pierwszych nagród w konkursach w Nowym Jorku, Baltimore, Lipsku, Lublanie, Viña del Mar (Chile), Kuhmo (Finlandia) i II nagrody w Konkursie Paulo Cello w Helsinkach. Laureat Paszportu „Polityki”, czterech Fryderyków oraz

nagrody Fundacji Kultury Polskiej. Występuje z najwybitniejszymi orkiestrami z całego świata m.in. w Los Angeles, Bogocie, Santiago, Moskwie, Helsinkach, Budapeszcie, Monachium. Jako kameralista współpracował m.in. z Ch. Eschenbachem, M. Vengerovem czy K. Zimmermanem, z którym zagrał serię koncertów uwieczoną nagraniem CD dla Deutsche Grammophon.

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

Organizator:

Partner strategiczny:

Bank Polski

Złoty sponsor:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

